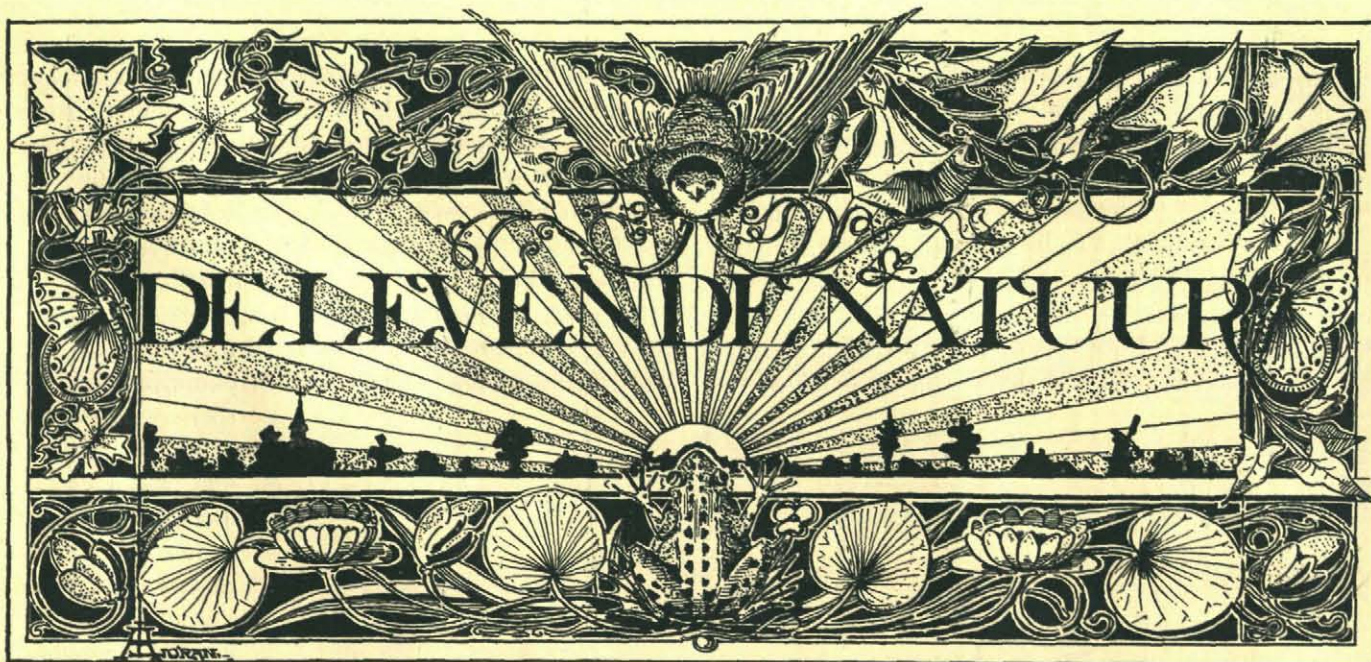

REDACTIE: E. HEIMANS EN JAC. P. THIJSSSE.

Adres van de Redactie:

E. HEIMANS, ROZENGRACHT 63, AMSTERDAM.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

ALS DE BOOMEN BOTTEN.

Ich kann sie kaum erwarten
Die erste Blum' im Garten
Das erste Blatt am Baum!
GOETHE.

„..... Natuurliehebbers, natuuronderzoekers, natuurbewonderaars..... overigens best volk, beleefde menschen, aangenaam in den omgang, opgevoerd; of huiselijk gezellig voor moeder, die duizend dubbele angsten uitstaat, als de kleine kleuters ook eens „met vader mee” mogen; tevreden en werkzaam, dat zijn ze; maar..... bijster ongeduldig, bijster ongeduldig, man!”

En ik, die al deze lofuitingen ook op mij mocht toepassen, krachtens het naamkaartje, dat ik in de hand hield (mijn meterlange plantenbus!), ik kon den goeden, halsstarrigen oude maar niet overtuigen, dat natuurliehebbers juist 't tegendeel van ongeduldig zijn, teminste behooren te zijn.

„Geen één, meneer, geen één zoo ongeduldig als dat slag!”

En of ik hem al tafereelen ophing van een duinkleed van orchideeën, waarop de natuurvriend uren lang, lang uit, bevruchtende hommels kan pogen te begluren; van mimeerende citroenrupsen, die toch op dit boompje moeten zitten en waarvoor twijg voor twijg zorgvuldig wordt afgezocht; van vogels, aan wier gejubel „iemand van dat slag” tijden lang kan gebonden staan, zonder eenige beweging, dan die voldoende is, om een potlood over 't schetsboek

te stuwen, uit vrees voor verjaging... 't „help” niet!

„Geen één zoo ongeduldig als dat slag!”

Zooals ik zei, 't „help” niet; neen erger: 't toeval hielp integendeel den waan van den ouden tolbewaarder versterken!

't Was vroeg in Januari en hij zag me voor 't eerst van 't jaar met m'n trommel.

„Nou der al op uit 'weest, meneer? Hoe hè 'k dat nou?”

Mijn antwoord bestond in 't leveren van bewijzen, dat 't voor een botanist altijd weer was, om zijne heerlijke natuur te bezoeken, wier schoonheid hem zelfs nog toelacht van onder een sneeuwkleed, een ijsvloer....

„En wat hè je dan alzoo nou nog op 'edaan, meneer, as 'k vragen mag?”

Triomfantelijk ontsloot ik der botaniseertrommel wijden muil en in derzelve metalen buik werd mijn vrager allereerst een regiment takjes met knoppen gewaar. En hoewel het ongeduldigheidsgesprek nu een vijf maanden geleden had plaats gehad en ik het trouwens geheel vergeten was, niet alzoo bij mijn ouden vriend! Met een grijns van zelfvoldoening werd de pet met rooden rand scheef op 't hoofd gezet en, op zijn beurt mij triomfantelijk aanstarende, greep hij een' flinken kastanjetak met dikke knoppen uit mijn bus, hield me dien voor den neus en lachte: „Zeg nou nòg es, meneer, dat bottenisten niet ongeduldig binne! Die knoppen, da' weet 'k wel, zet jullie

menschen op water en dan loopen ze uit bij den kachel, als 't buiten nog vriest. Nou mag 't wezen, zoo 't wil, maar geduld, om de lente af te wachten, dat hē jelui niet! Overigens goede menschen, maar ongeduldig, bijster ongeduldig man!"

Ik schudde van 'tlachen, verwonderde me over 's mans geheugen en vasthoudendheid, maar heb niet nogmaals getracht hem van zijn' waan te genezen. Met eene hartelijken handdruk en een glimlachend „tot ziens!" namen we afscheid.

Nu, allen, ook den wel geduldigen natuurliefhebbers, kan ik aanraden, toch vooral 's winters den moed niet op te geven, maar, naast een hardbevoren kluit met een distelroset of speenkruidplant, ook in de trommel een plaatsje aan wat knoptakken te gunnen!

Van dien kastanjetak gesproken! Die heeft me wat genoeg opgeleverd! 't Was zoo'n flinke vingerdikke, ongeveer een el lang. Bovenaan zaten drie knoppen in 't rond, zoo prachtig regelmatig juist op afstanden van 120 graden; daaronder een vork en kruisgewijs met de vorige nog één; alle vier de uiteinden weer zwaar beknopt.

Uit deze knoppen aan de einden der vorken ontwikkelden zich prachtige bloemtrossen. Ik kreeg dus vier van die schichtenpluimen (!) aan één zoo korten tak. Wat gaat vooral dat ontplooiën van die gemengde knoppen aardig in zijn werk! In de eerste dagen is 't natuurlijk slechts zaak voor de bruine knopschubben, om meer en meer „uit te schuiven." Nu zijn die knopschubben slechts ten deele voorzien van dat bruin (anthokyaan); alleen dáár, waar ze met de buitenlucht in verbinding staan. De rest is teergroen. En komt nu hier en daar die lichte kleur bloot, dan is de van hars bovendien nog glinsterende knop aardig gevlekt.

Door dat te voorschijn treden der knopschubben komt 't bijvoorbeeld ook, dat de iepen vóór 't bloeien van zwart donkerbruin, lichtbruin en eindelijk groen worden. Zwartachtig waren de buitenschubben, door den invloed van stadsstof en fabrieksdamp nog verdonkerd. Maar daaronder lagen in 't aardig ronde bolletje lichtere dakpannetjes; en toen lente's adem die ontdekte, scheen de boom in één' regennacht van zwart lichtbruin geworden; en nóg later lichtgroen. Maar toen waren de vruchtbeginsels al uitgegroeid en begonnen ook de bladknoppen aan het

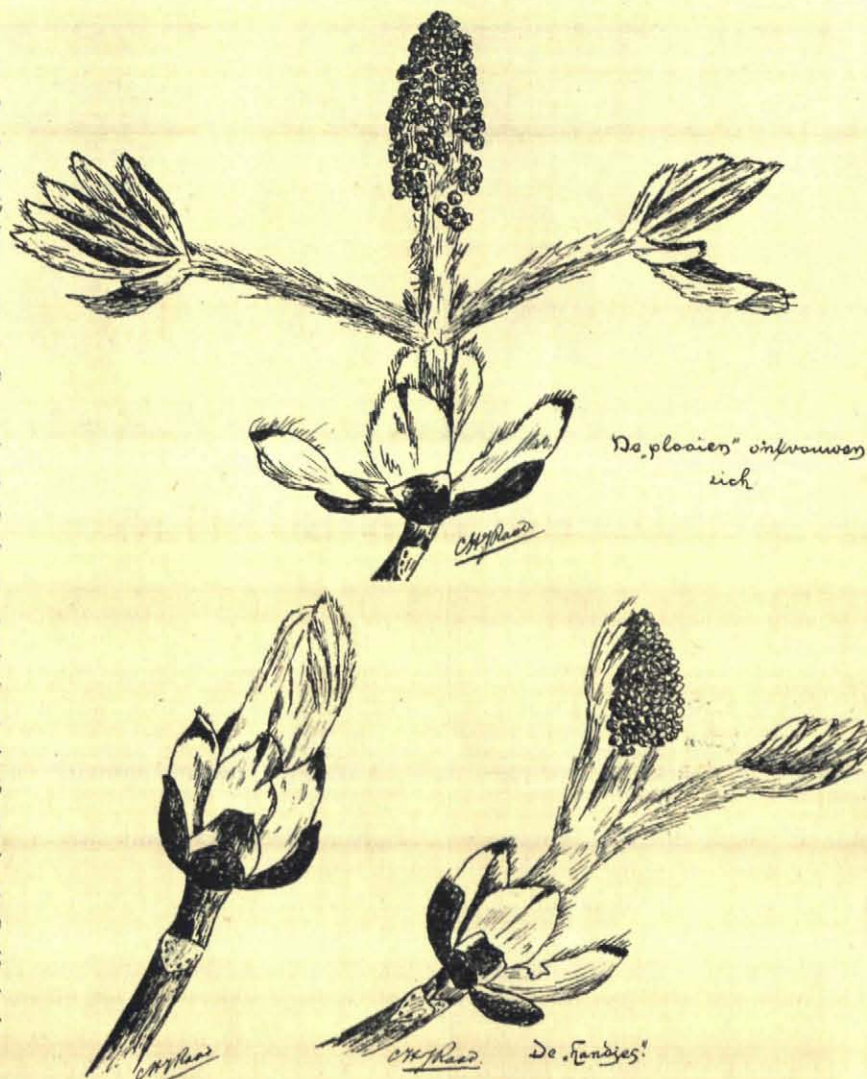
groenverven mee te doen.

Maar een kastanjeknopschub is twintig maal zoo groot als een iepenschub en mooi kun je er die eigenaardige teekening op zien van lichtgroen, haast bij wit af, donkerder groen en bruin, tot zwart toe.

Hierbij heb ik eenige schubben uitgeteekend van mijn bewusten kastanjetak, die nog iets buitengewoons vertoonen. Elke schub draagt namelijk aan den top een meer of minder ontwikkeld blaadje! In alle plantkundeboeken staat te lezen, dat eigenlijk alles aan een plant: stengelblad, bloemblad, stamper, meeldraad van éenen oorsprong is; en als

sprekende getuigen worden dan ten tooneele gevoerd: plompen en rozen, wier meeldraden in bloembladen veranderd zijn; kelkbladen van rozen, die al veel op gewone bladen lijken, enz. enz. Ook staat er, dat knopschubben eigenlijk onontwikkelde bladen zijn en dat was nu juist zoo mooi te zien aan mijn kastanjetak!

Die drie bovenste knoppen bij elkaar, daar zat het 'm in. Dat waren geen mooie, gladde, glimmende kastanje-harsdragertjes, maar eigenlijk een bundeltje dorre bladeren, waartusschen de drie knoppen verscholen zaten. Graag had ik dien knoetel geheel

willen teekenen, maar ik zag geen kans, van die massa, zoo mooi en toch schijnbaar zoo verward, een dragelijk beeld te ontwerpen.

Daar ging me dat ding op 't water aan 't groeien! En wat bleek nu? Bijna iedere knopschub, (de allerbinnenste alleen uitgezonderd) droeg aan den top een meer of minder ontwikkeld blaadje; de bladsteel was verdund en wat verbreed, gevleugeld als 't ware en zoo tot knobschub gedegradieerd. Daarom leken die drie knoppen bij elkaar nu op zoo'n verwarden knoetel! Ik heb eenige van die schubben, met grootere en kleinere bladen aan den top, voor de aardigheid van 't geval op spiritus bewaard en ze hier geteekend.

Zoo iets gebeurt meer na een zacht najaar. 't Is, of de kastanje dan niet ophouden kan nieuwe blaadjes voort te brengen; en als daarop de eerste ruwe nachtvorst komt en de kou wat aanhoudt, wordt plotseling 't werk gestaakt te midden van de drukte. Dan één, twee, drie wat knobschubben geproduceerd uit dingen, die eigenlijk nog bestemd waren, om bladeren te worden en in plaats van gladde glimpanters moeten de inderhaast verbrede bladsteelen nog met bladschijven aan

den top voor knopbeschermers fungeeren, den winter door. Eenige bladeren, die al ver gevorderd waren, verdorren natuurlijk en dragen niet tot versiering, maar wel tot bescherming van den knop bij; de overige minder gevorderde (natuurlijk tevens de binnenste) houden 't wel uit 's winters.

En eindelijk rezen uit dien chaos van vervormde en ten deele verdroogde bladeren gewone, regelmatig gevormde, jonge blaadjes omhoog: teedere, gevouwen en tegen elkaar gedrukte vingertjes, gehuld in wantjes van pluizwol!

Zoo'n bloemknop vooral zit goed ingepakt! Ieder weet, hoe wollig de bloembekleedsels der reeds ontwikkelde kastanjebloesems zijn. In den knop zit dit alles dicht op elkaar gepakt tot een zachten, stompen kegel van ronde bloemknopjes. Twee handjes in wit wollen wantjes houden dien kegel allerleukst omvat. En dat die handjes in wantjes eene uitstekende winterjas vertegenwoordigen, begrijpt ge, als ge zoo'n handje eens wat nader bezieet. 't Is

natuurlijk een klein kastanjeblad met zeven vingers. Elk dier vingers is weer overlangs gevouwen om de hoofdnerf van 't toekomstige blad (blaadje), zoodat de bloemtros in spe als 't ware gestoken is in eene winterjas, ten eerste gevoerd met wol en bovendien over haar geheele oppervlak voorzien van opstaande plooien, doordringend in voering en al, en zoo dicht, dat alle plooien weer aaneensluiten. 't Zou uit te rekenen zijn, tot welk een minimum het warmteverlies hier door verdikking van omhulsel en stille luchtkolommetjes, gereduceerd wordt. Trouwens geeft elke dame, costumnaaister of niet, me terstond toe, dat een fluweelen klokrok, bezet met aaneensluitende escadrons stolpplooien of hoe die dingen heeten mogen, zelfs bij „ijzig weer" een „heusch onuitstaanbaar warme dracht" zou zijn! Geef dien knop nu nog een overjasje van schubben, geverfd in 's lands beste anthokyaan-fabriek, besmeer alles met

eene flinke laag hars en ge zijt overtuigd dat een kastanjebloemtuil 's winters minder kou lijdt, dan ge zelf, trots bouffante en berenmuts!

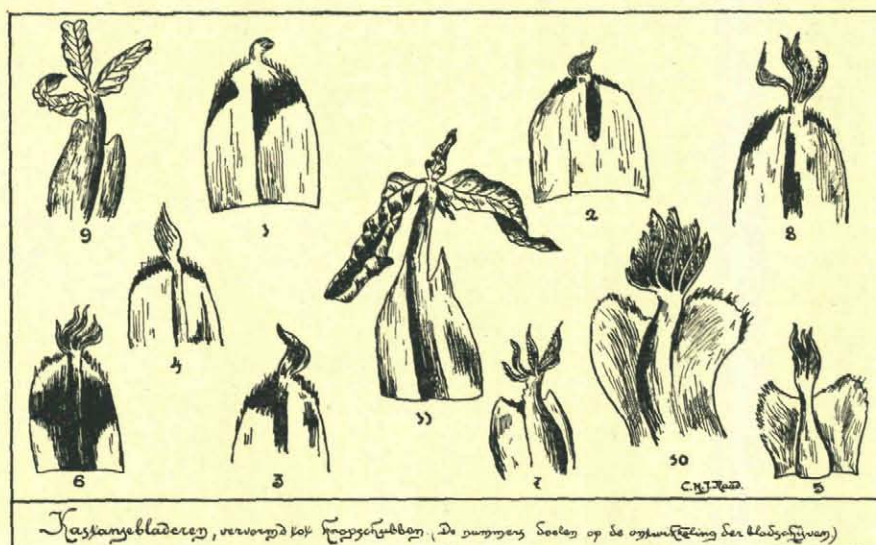
Nog veel valt er op te merken aan zoo'n bottende kastanjetak en behalve daaraan ook aan de beuken-, elzen-, linden- en andere boom-

armpjes, die mede uit mijne trommel opdoken. Maar misschien vertel ik later daar wel eens weer wat van.

Of nu de tolbewaarder waarlijk gelijk heeft in de ongeduldsquaestie, weet ik niet, maar wèl: dat de bij den kachel stuvende elzen me altijd doen verlangen naar de gele wolkjes, door 't scharrelen van een troep sijzen aan de elzestruiken en hazelaars ontlokt; dat 't beschouwen der wit wollen winterjas, vol saamgedrukte stolpplooien, me steeds doet hunkeren naar den tijd, dat de schoone schichtentuiten de winterkleeren afleggen en in geurig, licht lentegewaad wacht houden bij 't nieuwgebouwde vinkennest; dat de door kamerwarmte gewekte me steeds voorspiegelen den tijd, dat ook *buiten* de boomen botten!

CHRISTIAAN H. J. RAAD.

A'dam, Mrt. '00.

Kastanjebladeren, vervormd tot knopschubben. De plooien deelen op de oppervlakte der bladschijven.